

Teorie taktiky

a její některé problémy

Taktika jako součást vojenského umění zkoumá teorii a praxi boje jednotek, útvarů a svazků. V průběhu historie se její úloha měnila a závisela na dosažené úrovni rozvoje výroby, prostředků a způsobů vedení ozbrojeného zápasu, místa a úlohy boje v něm.

Silný vliv na rozvoj teorie taktiky mají strategie a operační umění. Na základě obecných úkolů k dosažení vítězství ve válce stanoví konkrétní požadavky na

- zvýšení bojové pohotovosti taktických svazků,
- využití jejich bojových možností,
- zdokonalování způsobů vedení jejich bojové činnosti.

Kromě toho tím, že strategie a operační umění mají v podřízenosti raketové jaderné prostředky, mohou dosahovat významných výsledků v průběhu války a bezprostředně ovlivňovat podmínky a způsoby splnění úkolu taktických svazků a útvarů. Operační umění při stanovení způsobu zničení konkrétního nepřátelského uskupení určuje úkoly svazkům a útvarům druhů vojsk, sladí jejich úsilí k dosažení operačních cílů. Na druhé straně taktika, možnosti jejich bojových prostředků a vzniklé způsoby vedení boje ve své podstatě ovlivňují plnění úkolů operačního umění.

Díky péči ÚV KSSS a sovětské vlády o všestranné zvyšování obranné síly SSSR, Sovětská armáda dosáhla v posledních letech nových úspěchů v rozvoji všech dru-

hů zbraní. Vznikly jaderné prostředky strategického a operačního určení, které zásadním způsobem ovlivnily změny ve formách strategické a operační činnosti ozbrojených sil ve válce. Nové vlastnosti získaly taktické prostředky. Podstatně se zvýšily maximální a střední rychlosti přesunu hlavních druhů bojové a speciální techniky; proběh kilometrů ve srovnání s obdobnými vzory techniky z let Velké vlastenecké války se zvýšil dvakrát. Dálka účinného palebného působení na nepřítele, v tom i s použitím tankové výzbroje, zvýšila se jedenapůl až dvakrát; salva vševojskového svazku za posledních deset let vzrostla jedenapůlkrát.

Zavedení jaderných a raketových zbraní, nových vzorů obrněné, tankové a speciální techniky do výzbroje svazků vytváří novou materiální základnu vedení boje, zvětšuje jeho prostorový rozmach a dynamičnost, zvyšuje význam boje k dosažení cílů soudobých operací. Všechno to vyžaduje, aby teorie taktiky řešila řadu nových problémů, které se týkají jak zvyšování bojeschopnosti, tak i zdokonalování metod organizace a způsobů vedení boje.

Vítězství v soudobém boji dosahujeme sladěným úsilím všech druhů vojsk v souladu s objektivně působícími a neustále platnými zákonitostmi. Proto poznání obecné zákonitosti boje na základě materialistické dialektiky tvoří východí teoretické základy taktiky Sovětských ozbrojených sil.

Taktika zkoumá podstatu a charakter soudobého boje, možnosti prostředků jeho vedení, určuje způsoby zvyšování bojové pohotovosti a zdokonalování boje sladěným úsilím útvarů a svazků druhů vojsk všech druhů ozbrojených sil. Teorie taktiky tím, že zkoumá bojové možnosti útvarů a svazků,

— určuje jejich úkoly v boji a způsoby jejich plnění, způsoby dosažení úspěchu společným úsilím,

— stanoví úlohu prostředků ničení, úderu a manévru v boji, způsoby zabezpečení a udržování vysoké bojové pohotovosti a bojeschopnosti, způsoby velení, požadavky na organizační strukturu vojsk a na perspektivní vzory jejich bojové a speciální techniky a rovněž metody bojové přípravy vojsk a organizaci všech druhů zabezpečení.

Bojové vlastnosti a možnosti druhů vojsk všech druhů ozbrojených sil umožňují jejich svazkům a útvarům splnit v boji konkrétní úkoly jen jim vlastními způsoby. Různorodost vedení bojové činnosti ve vševojskovém a vzdušném boji podmiňuje nutnost existence taktiky dru-

hů ozbrojených sil. Každý druh ozbrojených sil disponuje takovými prostředky, které umožňují jeho útvarům a svazkům vést boj a zabezpečit jejich bojovou činnost. Ty svazky a útvary, jejichž základem jsou prostředky vedení boje, tvoří druhy vojsk; útvary a jednotky, jejichž základem jsou prostředky zabezpečení, tvoří speciální vojska. Proto taktika každého druhu ozbrojených sil se dělí na taktiku druhů vojsk a teorií zabezpečení bojové činnosti.

Tato struktura teorie taktiky odpovídá objektivně vzniklé praxi vedení boje a umožňuje hluboce a všestranně rozpracovat způsoby bojového použití druhů vojsk všech druhů ozbrojených sil. Je zcela zřejmé, že na základě dalších změn ve vedení bojové činnosti, zvláště v důsledku zavádění nových prostředků boje, vzniknou nová odvětví teorie soudobé taktiky a dosavadní se budou dále rozvíjet. V nejbližší budoucnosti můžeme očekávat vznik a formování takových nových odvětví teorie taktiky jako např. radioelektronický boj k umlčování systému velení vojskům a složitým druhům zbraní, bojového použití laserových prostředků, modelování boje apod.

— ☆ —

Jednou ze základních otázek soudobého vojenského umění je hledání způsobů zabezpečení vysoké bojové pohotovosti. Na jejím správném řešení závisí úspěch použití svazků druhů vojsk v souladu s jejich plánovaným použitím v prvních operacích. Zkušenosti ukazují, že v důsledku rozvoje prostředků ozbrojeného zápasu a s tím spojených změn v názorech na způsoby přípravy, zahájení a vedení bojové činnosti, vzrůstají požadavky na úroveň bojové pohotovosti druhů vojsk.

Ze studia charakteru možných válečných konfliktů a způsobů zahájení války vyplývá, že k zabezpečení nepřetržité pohotovosti taktických svazků v míru a k jejich rychlému přechodu do pohotovosti k vedení bojové činnosti je účelné mít několik stupňů bojové pohotovosti. To umožňuje postupně uvést svazky a útvary do pohotovosti ke splnění bojových úkolů, v souladu s plánem a ve lhůtách, určených ministrem obrany SSSR. Přihlédneme-li ke zločinným zámyslům agresorů, zejména ke koncepci „strategické iniciativy“ při řešení zdokonalování bojové pohotovosti vojsk, musíme vycházet z nejsložitějších a z nejnepríznivějších podmínek, kdy vlastní vojska budou uváděna ihned do úplné bojové pohotovosti. **Proto prvořadým úkolem soudobé teorie taktiky v této oblasti je hledání způsobů zkracová-**

ní lhůt uvádění svazků do úplné bojové pohotovosti. Přitom prvořadými úkoly budou:

— další zkoumání stupňů bojové pohotovosti a objem úkolů, které v rámci každého z nich plní svazky a útvary druhů vojsk a speciálních vojsk,

— rozpracování a zavedení nejnovějších metod poplachu, shromáždění a vyvedení svazků do prostorů jejich bojového předurčení,

— určení způsobů zvyšování odolnosti svazků a útvarů při zahájení války,

— zavedení nových metod rozmístění a uložení bojové a speciální techniky, pohyblivých zásob, které by zabezpečovaly jejich neporušitelnost a použití bez složitého odkonzervování.

Při určování charakteru a způsobu vedení bojové činnosti sovětské vojenské umění vychází z toho, že budoucí válka, v případě že se ji imperialisté pokusí rozpoutat, bude rozhodujícím střetnutím obou společenských soustav — kapitalistické a socialistické. Bude mít vyhraněné třídní, rozhodné politické cíle. Bude vedena s použitím nejnovějších prostředků boje, což zásadním způsobem ovlivní charakter a způsoby bojové činnosti. V jaderné válce budou mít značné ztráty uskupení vojsk, silnými údery budou napadeny orgány velení a z vojenského hlediska

důležité objekty, vzniknou ohromné prostory zničení a radioaktivního zamoření. V těchto podmínkách vševojskové svazky, které si uchovají nebo obnoví bojeschopnost, v souladu se zámyslem plánovaných operací budou pokračovat v dokončení zničení nedotčených nepřátelských uskupení a v ovládnutí nepřátelského teritoria. Přitom mezery mezi svazky a útvary nepřítelů a neobsazené úseky terénu vytvářejí podmínky k vedení útočné činnosti vševojskovými svazky na směrech, na široké frontě, ve vysokém tempu a do velké hloubky, dále k rychlému manévru na bo-

jišti s cílem uskutečnit úderý do boků a týlu nepřítelů a zničit ho po částech.

V případě, že vznikne bezjaderná válka, je velmi obtížné způsobit velké ztráty uskupením nepřátelských vojsk v krátké době s použitím jen konvenčních zbraní. Proto hlavním způsobem dosažení cílů operací je postupné ničení nepřátelských uskupení na bojišti. Vojska budou vést bojovou činnost v podmínkách neustálé úhrady použití nepřátelských prostředků hromadného ničení. Z toho vyplývá nezbytnost rozpracovat nové metody organizace a způsobů vedení boje.

— ☆ —

Rozhodnost cílů válčících stran, soustředění hlavních uskupení vševojskových svazků na směrech, vzrůstající možnosti uskutečnění manévru silami a prostředky zvyšují pravděpodobnost vzniku střetných bojů, zvláště při širokém použití jaderných zbraní. V souvislosti s tím taktika zkoumá střetný boj jako samostatný druh bojové činnosti. V rámci jeho organizace řeší vojska vytváření uskupení sil a prostředků v průběhu přibližování stran; útvary zahajují boj z chodu v předbojových sestavách a plní úkoly způsobem aktivních střetných úderů.

Střetný boj motostřeleckých a tankových svazků v soudobých podmínkách bude mít charakter rozhodné bojové činnosti s rovnocenným a v řadě případů i se silnějším uskupením nepřítelů. Proto zvláštní význam nabývá hledání způsobů zahájení předstihujících neočekávaných úderů na nepřítel v době jeho přesunu a rozvíjení a kromě toho i způsob dosažení převahy na hlavním směru.

Vysoce dynamický a rozhodný charakter střetných bojů umožňuje našim svazkům lépe využít svých manévrových možností k včasnému využití výsledků úderů jaderných zbraní, letectva a dělostřelectva. Ve střetných bojích budoucnosti, současně se širokým používáním dosud platných způsobů činnosti — jako poutání hlavních uskupení nepřítelů částí sil čelně a úder hlavními silami do jeho boků a týlu — bude častěji možný způsob čelního úderu k rozdělení nepřátelského uskupení na části a k dokončení jeho zničení v krátké době.

Soudobé motostřelecké a tankové svazky jsou schopny rychlým manévrem 2—3 pluků uskutečnit úder do boku a týlu nepřítelů nebo roztínající úder za předpokladu dosažení nezbytné převahy v tankách a dělostřelectvu pro úspěch na hlavním směru. Zkušenosti bojové přípravy

vojsk a propočty na samočinném počítači ukazují, že motostřelecké a tankové divize jak v podmínkách použití jaderných zbraní, tak i s použitím jen konvenčních zbraní, mohou úspěšně ničit hlavní síly nepřátelské divize do celé hloubky její bojové sestavy (do 30 km). Proto je zcela zřejmé, že je účelné našim divizím ve střetném boji určovat jednotné úkoly, tj. bližší úkol a směr dalšího útoku. Přitom bližším úkolem divize může být zničení hlavních sil protistojící divize nepřítelů a ovládnutí prostoru v hloubce 25—30 km.

Tempa ničení nepřítelů ve střetném boji budou velmi nerovnoměrná. Studium ukazuje, že do zničení hlavního uskupení nepřátelských tanků a pěchoty jadernými úderý a palbou všech prostředků, tempo útoku útočících útvarů na hlavním směru, na směr úderu do boku a týlu může dosahovat 4—6 km/hod, a zvýšit se při dokončování zničení nepřítelů do 8—10 km/hod.

Vysoká (ale nerovnoměrná) tempa přibližování stran při činnosti s předvídaným střetným bojem, zvýšené možnosti rychlé změny přesunu a soustředění hlavního úsilí, vyžadují nový přístup k volbě okamžiku zahájení předstihujícího úderu jadernými zbraněmi a hlavními silami divize. Předstihující palebné úderý na přesunovanou uskupení nepřítelů zpravidla zahajuje letectvo a raketové vojsko ihned po zjištění jeho proudů. Se zahájením rozvíjení proudů hlavních sil nepřítelů do bojové sestavy hlavní úsilí našich vojsk musí být soustředěno na zničení nově zjištěných prostředků jaderného napadení a tankových jednotek. Je nutné vzít v úvahu, že při uskutečnění palebných úderů na přisunované uskupení nepřítelů, vyřazení jeho hlavních prostředků ničení, narušení celistvosti hlavního úderného uskupení, zničení míst velení, zničení důležitých úseků na osách přesunu — značně

vzrůstají možnosti předejít nepříteli při rozvíjení hlavních sil a při zahájení útoku. Tím se rovněž vytvářejí výhodné podmínky k rozdělení protistojícího nepřátelského uskupení a k jeho zničení po částech v krátkých lhtách.

Vytváří-li se situace pro nepříteli nepříznivě, jeho svazky mohou na některých směrech přejít do obrany. Útoků na nepříteli v obraně věnovala teorie sovětské

taktiky vždycky velkou pozornost. V důsledku mnohopočetných výzkumů a zkušebních cvičení byl zpracován ucelený systém názorů na metody organizace a způsoby vedení útoku. V nejkonzentrovanejší podobě je objasněn v dnešních řádech, rukovětech a směrnících. Avšak změněné podmínky a možnosti zničení nepříteli v obraně v posledních letech vyžadují novým způsobem řešit řadu otázek.

— ☆ —

V posledních letech se dále rozvíjely a jsou proto různorodější způsoby přechodu vševojskových svazků do útoku. Podle charakteru organizace boje, metod vytváření uskupení sil a prostředků a přechodu do útoku můžeme stanovit tři způsoby:

— **z chodu po rozvinutí z pochodu**, kdy organizaci útoku, vytvoření potřebného uskupení vojsk a palebné zničení nepříteli uskutečňují štáby v období přesunu vojsk k přednímu okraji obrany,

— **z chodu s předchozí přípravou**, kdy rekognoscaci, přijetí rozhodnutí, stanovení úkolů, organizaci součinnosti, nejdůležitější opatření k zabezpečení boje organizují štáby ještě do začátku přesunu vojsk ze zaujatých prostorů (vyčkávacího, prostoru soustředění po poplachu, míst stálé dislokace), vytvářejí uskupení vojsk v souladu se zámyslem boje a organizují zničení nepříteli palbou v době přesunu vojsk k jeho obraně,

— **z přímého dotyku s nepřítelím** po nezbytném přeskupení sil a prostředků.

Na základě těchto způsobů přechodu do útoku mohou vševojskové svazky zahájit útok:

— **rozvíjajícím úderem** s jeho rozvinutím do hloubky a rozšířením do boků,

— **úderem s manévrem k obklíčení** hlavního uskupení vojsk nepříteli v obraně součinnosti se sousední divizí,

— **úderem tankových a motostřeleckých útvarů čelně a vysazeným vzdušným výsadem z týlu**,

— **úderem do boku a týlu** jeho hlavních sil se současným rozvinutím úspěchu do hloubky (za předpokladu mezer v nepřátelské obraně).

Při útoku na nepříteli v obraně, na rozdíl od střetného boje, bude možné předejm přsněji určit úkoly svazkům a útvarům. Vzhledem k tomu, že při zaujetí nepřátelské obrany na konkrétní čáře zůstanou její šířka a hloubka na určitou dobu v podstatě stálými veličinami, **motostřeleckým a tankovým svazkům je účel-**

né určovat stejné (z hlediska taktického obsahu) bojové úkoly jako v podmínkách útoku s použitím konvenčních zbraní, tak i s použitím jaderných zbraní — ovšem s přihlédnutím k bojovým možnostem těchto svazků a ke konkrétním podmínkám situace.

Z kalkulace bojových možností vševojskových svazků vyplývá, že neoptimálnější šířkou pásma útoku divize je pásmo do 15 km. V tomto pásmu např. tanková divize (bereme-li v úvahu jen první sled) při útoku na obranu mechanizované divize nebo motorizované pěší divize nepříteli v pásmu do 30 km může dosahovat trojnásobné převahy v tancích a mít stejný poměr v pěchotě; motostřelecká divize asi dvojnásobnou převahu v pěchotě a stejný poměr sil v tancích. Soustředí-li divize hlavní úsilí k průlomu nepřátelské obrany na dvou úsecích (v celkové šířce 6—7 km), převaha v silách a prostředcích na těchto úsecích zvýší se asi dvakrát. Z toho vyplývá, že tanková divize je schopna, bez přibrání sil a prostředků druhého sledu, zničit nepříteli v obraně do celé hloubky bojové sestavy jeho divize; motostřelecká divize po vyjití do hloubky brigádních záloh potřebuje ke zničení divizních záloh dodatečně zasadit síly druhého sledu. **Proto pro motostřeleckou divizi průlom nepřátelské obrany do hloubky brigád prvního sledu tvoří bližší úkol a průlom obrany do celé hloubky bojové sestavy divize — následující úkol. Pro tankovou divizi průlom obrany do celé hloubky bojové sestavy divize tvoří bližší úkol.** To odpovídá nejen bojovým možnostem tankové divize, ale i zásadám jejího použití v soudobých operacích. Tankovou divizi zpravidla používáme na hlavních směrech, kde nepřátelské uskupení umlčuje současně prostředky nadřazeného velitele; to vytváří nezbytné předpoklady ke splnění jejich hlubších úkolů.

Při vedení útoku s použitím jen konvenčních zbraní divize prolomuje nepřátelskou obranu na jednom úseku, kde soustřeďuje na dobu průlomu své hlavní síly.

Zkušenosti ukazují, že s největším úspěchem může prolomovat v šíři do 4 km. Scustředí-li tam taková divize na dobu průlomu hlavní síly jen prvního sledu, může dosáhnout pěti až šestinásobné převahy v tancích a dvojnásobné převahy v pěchotě, motostřelecká divize v souladu s tím — tří a čtyřnásobnou převahu. Podle zkušenosti Velké vlastenecké války zabezpečovala taková převaha úspěšný průlom obrany. Pokud se týče hustot dělostřelectva, pak v důsledku teoretických propočtů, zkušebních cvičení a použití nových metod řešení palebných úkolů v poslední době, vyplynul závěr o nutnosti mít na každý kilometr úseku průlomu 80 — 100 i více děl a minometů. Tyto otázky však vyžadují další studium a prověřování v průběhu zkušebních cvičení.

Tempo ničení nepřítele v obraně závisí na

- stupni jeho zničení jadernými zbraněmi nebo konvenčními zbraněmi,
- způsobu zteče tanků a pěchoty,
- úrovni přípravy vlastních vojsk,
- stupni odporu obránce.

Zkušenosti ukazují, že při průlomu postavení a prostorů obrany na směrech, kde je nepřítel silně umlčen a kdy pěchota na bojových vozidlech útočí společně s tanky, tempo útoku může dosahovat 6—8 km/hod. a v prostoru mezi postaveními 8—12 km/hod. V závislosti na podmínkách situace, kdy pěchota uskutečňuje zteč v pěší sestavě, pak tempo útoku může být dvakrát nižší.

Metody útoku organizace na nepřítele v obraně závisí na konkrétních podmínkách. Velký vliv bude mít způsob přechodu do útoku. V současné době jsou dostatečně rozpracovány metody práce velitelů a štábů při organizaci útoku „z chodu s plánovanou přípravou“ a z polohy v přímém dotyku s nepřítelem. Pokud se týče organizace útoku z chodu po rozvinutí z pochodu, vytvoření uskupení sil a prostředků v souladu se zámyslem činnosti, způsobu ničení nepřítele palbou a přechodu ke zteči, pak hluboké a všestranné rozpracování těchto otázek je jedním z nejdůležitějších úkolů teorie taktiky.

Tankové a motostřelecké svazky po průlomu nepřátelské obrany budou rozhodným způsobem rozvíjet útok. Tempa útoku motostřeleckých svazků mohou dosahovat při průlomu obrany 30—40 km za den a při rozvíjení útoku v hloubce a za příznivých podmínek až 50—60 km za den; tempa tankových svazků v souladu s tím 40—50 km a 60—80 km za den.

Z výsledků soudobé vědecké práce vyplývá, že útok v operační hloubce se bude rozvíjet na směrech a v širokých pásmech. Bojová činnost v těchto podmínkách bude mít charakter nerovnoměrného postupu a širokého manévru silami a prostředky; přeroste do rozhodného pronásledování odcházejícího nepřítele s cílem rychle dokončit jeho zničení. V oblasti taktiky bylo dosaženo jednoty názorů na způsoby ničení prostředků jaderného napadení, zásady násilného přechodu řek, pronásledování, ničení míst velení, překonávání pásem zničení a radioaktivního zamoření, Teorie dokázala a zkušenosti bojové přípravy vojsk potvrdily, že takové úkoly jako zničení nebo vzetí prostředků jaderného napadení nepřítele, násilný přechod vodních překážek, ničení velkých míst velení a ovládnutí důležitých prostorů budou plnit vševojskové svazky bez snížení tempa útoku; odcházejícího nepřítele mohou svazky pronásledovat tempem 12—15 km/hod.

Z charakteru soudobých operací vyplývá, že vševojskové svazky při plnění jejich cílů, zejména v podmínkách širokého použití prostředků hromadného ničení, budou vést bojovou činnost v prostorech použití strategických jaderných prostředků. Specifika situace v těchto prostorech (rozsáhlá zničení, zatopené úseky, pásma s vysokými úrovněmi radioaktivního zamoření, rozvinutí vojsk jen v nejdůležitějších prostorech) vyžaduje na soudobé taktice hledat odpovídající způsoby činnosti svazků a způsoby jejich součinnosti s raketovými vojsky, letectvem, vzdušnými výsadvkovými útvary.

Velmi aktuálním úkolem je také všestranné rozpracování způsobů překonávání zatopených prostorů svazky a útvary. Možnosti vševojskových svazků, zvláště tankových, k plnění těchto úkolů v posledních letech se podstatně zvýšily. Svazky bez přerušení rozhodného rozvíjení útoku mohou přenést bojovou činnost na území, oddělená vodními překážkami.

Jedním z nejdůležitějších problémů teorie soudobého boje je rozpracování způsobů přechodu do útoku s použitím jen konvenčních zbraní k bojové činnosti s použitím jaderných zbraní. Přitom prvotní význam má určení způsobů předejití nepřítele v zahájení jaderného úderu a včasného uskutečnění manévru útvarů a jednotek vlastních vojsk s cílem vyvést je z pod úderu nepřátelských jaderných zbraní. To může být dosaženo

- dobrou organizací průzkumu,
- ničením prostředků jaderného napadení ihned po jejich zjištění,

— udržováním pohotovosti raketových oddílů k okamžitému použití jaderné munice a útočících útvarů k včasnému využití výsledků jaderných úderů,

— nepřetržitým uskutečňováním cílevědomých opatření k ochraně vojsk.

Praktické řešení problému přechodu od bezjaderné k jaderné činnosti je spojeno s přehodnocením dosud platných metod organizace boje s použitím jen konvenčních zbraní. Již dříve jsme uvedli, že **nazrála nutnost změnit zásady stanovení úkolů svazkům**. Co do svého taktického obsahu, úkoly na bezjadernou a jadernou činnost je účelné stanovit jednotně; ovšem

čas jejich splnění bude různý. Jiné bude i uskupení sil a prostředků ke splnění úkolů.

Při útoku s konvenčními zbraněmi uskutečňuje se soustředění sil k vytvoření převahy na hlavním směru v hodnotě přímo útočících útvarů a jen na dobu zteče. Druhé sledy a zálohy se rozmisťují takovým způsobem, aby zabezpečovaly včasné narůstání úsilí útočících vojsk a s přechodem k jaderné činnosti — i zahájení úderů na nových směrech. Zásadně novou otázkou v práci velitelů a štábů je určování možných způsobů přechodu k jaderné činnosti a praktických opatření k jeho zabezpečení.

— ☆ —

Na základě operačního umění taktika rozpracovala také **teorii obranného boje**.

Podstata obrany jako druhu bojové činnosti nachází svůj projev v jejích cílech a způsobech dosažení. Vzhledem k tomu, že úplného vítězství nad nepřítelem obranou dosáhnout nemůžeme, udělujeme jí podřízené místo ve vztahu k útoku. **Proto konečným cílem obrany ve všech případech musí být vytvoření příznivých podmínek pro rozhodnou útočnou činnost**. Realizace tohoto základního cíle předpokládá organizovat takovou obranu, která by byla schopna odrazit útok sil nepřítele v převaze, způsobit jim značné ztráty a udržet důležité prostory terénu.

Charakter obrany ovlivňuje mnoho faktorů, mezi nimiž rozhodující význam mají možnosti a způsoby činnosti útočícího nepřítele. Je zřejmé, že nepřítel se bude snažit dosáhnout svých cílů aktivní činností, s použitím jaderných a konvenčních zbraní, vzdušných výsadek a aeromobilních sil. Proto na směrech, kde se mu podaří vytvořit značnou převahu a přejít do útoku nebo provést protiúder, některé naše svazky budou donuceny dočasně přejít do obrany i v rámci útočné operace. Potom tedy může mít místo nejen na druhořadých, ale i na hlavních směrech, a vzniká jak na začátku, tak i v průběhu války. Kromě toho obrana musí být budována jednotným způsobem, schopna čelit útoku nepřítele nezávisle na tom, bude-li nepřítel útočit s použitím jaderných zbraní nebo jen konvenčních zbraní.

Při studiu systému soudobé obrany je nutné mít na paměti, že v řadě armád pravděpodobných nepřátel stalo se nejhromadnějším prostředkem použití jaderných zbraní samohybné dělostřelectvo, které je schopno způsobit značné ztráty

v krátkých lhůtách. Proto hlavní síly divize rozmisťujeme mimo dosah jeho palby. Z toho vyplývá nutnost zvětšit hloubku pásma obrany divize na 25–30 km a bojové sestavy vytvářet podle zásady, aby jedním jaderným výbuchem velmi malé mohutnosti nebyly zničeny současně dva sousední četové opěrné body. Z těchto důvodů bude jistě vzrůstat úloha a význam zabezpečovacího pásma a předsumutého postavení.

Pokud se týče šířky pásma obrany divize, pak zkušenosti potvrzují účelnost zachovat dosavadní normy, tj. pro svazky v obraně na hlavním směru může být široké do 30 km. V takovém případě, s přihlédnutím ke koeficientům účinnosti různých protitankových prostředků, může divize vytvořit systém protitankové palby, který zabezpečí odrazení zteče nepřítele o střední hustotě do 15 tanků a na hlavních směrech i do 30 tanků na 1 km fronty.

Zásadně novým faktorem pro činnost vojsk bude složitá radiační a chemická situace, dále rozsáhlá pásma zničení, ohniskové zamoření, požárů a závalů. V těchto podmínkách, zejména v prostorech úderů strategických jaderných prostředků, pásmo obrany divize může být značně širší a systém obrany bude mít ostře vyjádřený ohniskový charakter.

V současné době nemůžeme počítat s úspěchem v obraně bez nepřetržitosti a aktivního boje s prostředky vzdušného napadení nepřítele, který zahrnuje nové úkoly, zejména: odrazení náletů letounů, bezpilotních prostředků, boj se vzdušnými výsadek a aeromobilními silami nepřítele. V souladu s tím se zvyšuje úloha sladěné činnosti všech prostředků při ničení jak pozemních, tak i vzdušných cílů; v řadě

případů bude účelné vytvářet speciální protivýsadkové zálohy.

Nejdůležitějším úkolem teorie taktiky v soudobých podmínkách je hledání způsobů dalšího zvyšování odolnosti obrany a v první řadě jejího základu — proti-

vzdušné obrany. Velký význam má dovedné použití vrtulníků, vyzbrojených protitankovými prostředky, útvarů jednotek stíhačů tanků, protitankových řízených střel, ohňometných a zápalných prostředků.

Zahájení boje vševojskových svazků předchází přesuny, v tom i na velké vzdálenosti. Analýza možností současné bojové a speciální techniky ve výzbroji ukazuje, že motostřelecké a tankové svazky jsou schopny přesunovat se po vlastní ose na velké vzdálenosti se středním tempem asi 250—300 km za den, bez ztížení ztráty bojovosti k vedení útočné činnosti. Po zavedení nových vzorů bojové a speciální techniky do vševojskových svazků zvýší se tempo přesunu nejméně o 50—100 km za den. Při pochodu na nevelké vzdálenosti může být norma denního přesunu větší.

Plné využití možností svazků ke včasnému vyjití do prostorů bojového předurčení a k organizovanému zahájení boje vyžaduje na teorii taktiky vyřešit řadu neodkladných úkolů. Zejména je nutné všestranně hledat způsoby udržování vysoké bojové pohotovosti vševojskových svazků, které se přesunují kombinovaným způsobem, k organizovanému zahájení boje v případě zničení železničních tratí a stanic, zvláště při nepřátelských jaderných úderech a vzniku jaderných přehrad. Týká se to důsledného teoretického rozpracování a praktického přehodnocení metod práce velitelů a štábů v těchto podmínkách, dále kritérií zhodnocení bojovosti vojsk a všech druhů bojové a speciální techniky. Vzhledem k plánovaným perspektivám rozvoje dopravního letectva má velký význam rozpracování způsobů přepravy vševojskových svazků vzduchem.

Intenzivní rozvoj bojové a speciální techniky a její hromadné zavedení do výzbroje vojsk, možnost použití prostředků hromadného ničení a v důsledku toho rostoucí manévrovatelnost, dynamičnost a různorodost bojové činnosti podstatně ovlivňují metody a obsah velení vojskům na taktickém stupni.

Příprava a organizace boje se nyní uskutečňuje ve velmi krátkých lhůtách, v podmínkách rychle a podstatně se měnící situace. Proto velení vojskům je cha-

Vytvářejí-li svazky při přesunu na velké vzdálenosti ve vlastním tylu pochodové sestavy s cílem dosáhnout co nejvyšších rychlostí přesunu, maximálně uchovat síly, udržovat neustálou pohotovost k odražení nepřítelů a k boji s jeho vzdušnými výsádky, pak s vyjitím k prostoru bojového předurčení vytvářejí uskupení sil a prostředků v souladu se zámyslem nastávající bojové činnosti. Zkušenosti bojové přípravy ukazují, zvláště výsledky větších cvičení posledních let, že současné teoretické zásady zabezpečují v hlavních rysech organizované rozvíjení svazků a zahájení boje. Přesto celá řada otázek vyžaduje v podstatě nové řešení.

Především vznikla nutnost zkrátit lhůty rozvíjení k zahájení boje. Hlavním způsobem řešení tohoto úkolu je zvýšení středních rychlostí přesunů jednotek (v tom i smíšených proudů) a zkrácení vzdáleností mezi jednotkami a útvarů. Při zmenšení vzdáleností mezi prapory do 3 km a mezi pluky do 5 km je možné zkrátit celkový čas na rozvíjení svazků do bojové sestavy asi dvakrát.

Velmi aktuální je rovněž úkol zvýšit rychlosti přesunu jednotek a útvarů přímo na bojišti s cílem uskutečnit obchvat, obejít, manévr z jednoho směru na druhý k narůstání úsilí nebo vyjití do nového prostoru. Protože základ soudobých vševojskových svazků tvoří početná bojová a speciální technika, největší význam má správné řešení otázek technického, materiálního a jiných druhů zabezpečení.

Charakterizováno výjimečnou operativností všech jeho procesů, velením útvarům a svazkům na velkém prostoru, maximálním projevem iniciativy všech velitelů v rámci zámyslu nadřízeného velitele a plněního úkolu, nutností vědeckého předvídání průběhu bojové činnosti. V soudobém boji nabyla na větším významu tvrdost, nepřetržitost a pružnost velení vojskům.

Složitost bojové situace značně zvyšuje úlohu osobního velení vojskům ze strany velitele a vyžaduje na něm výjimečnou

iniciativu, všestranné profesionální znalosti, dovednost hluboce analyzovat situaci, správně určovat způsoby dosažení vítězství a přijímat zdůvodněná rozhodnutí. Reakce velitele na všechny změny situace musí být velmi rychlá a počítat se na vteřiny a minuty. Jak ukazují zkušenosti cvičení, získání nutných údajů situace v průběhu bojové činnosti, přijetí rozhodnutí a vydání úkolů na vševojskovém svazku trvá 30—40 min., v útvorech 15—20 min. Ve spojitosti s tím bude řešit teorie taktiky velmi důležitý úkol při rozpracování požadavků na strukturální schémata velení, prostředky vybavení štábů a na tomto základě vyvodit nové metody práce velitelů a štábů k velení. Přitom je nyní velmi důležité rychle odstranit zaostávání prostředků velení a na nich založených metod velení. Jsou v rozporu s bojovými možnostmi útvarů a svazků.

Vztah metod velení k bojovým možnostem vojsk může se podstatně zlepšit v důsledku

- zavedení spolehlivě pracujících rádiové aparatury a automatickým utajováním rozhovorů v podmínkách rádiového rušení,
- rozpracování a praktického osvojení si systému získávání a zpracování informací podle jejich důležitosti,

- určení racionálnějších forem bojových dokumentů,

- zavedení nových prostředků průzkumu.

Přitom perspektivní prostředky musí v maximální míře přispět k vysvobození velitele a důstojníků štábu od „informační práce“ a umožnit jim více času na analýze situace, přijetí zdůvodněných rozhodnutí a velení bojové činnosti vojsk.

Upraveno ze sovětského tisku